

Nr 23

Av herr Nordgren m. fl. om rätt till återlån från allmänna pensionsfonden.

I motioner till 1962 års riksdag hemställdes om ett flertal åtgärder i syfte att effektivisera återlånereglerna med avseende på pensionsavgiftsmedel som inbetalats till allmänna pensionsfonden. Sålunda framställdes följande krav:

1. Utredning borde företas av berörda regler i syfte att tillerkänna företagarna rätt att återlåna avgiftsmedel ur allmänna pensionsfonden utan att förete bankmässig säkerhet.

2. Amorteringstiden för återlånen borde utsträckas till 20 år.

3. 75 % av avgifterna borde få återlånas, och återlånerätten skulle få ackumuleras under 5 år.

4. Möjligheten att sänka minimisumman för återlån borde utredas.

5. Räntenivån för lånen till kreditinstitutet borde anpassas till gängse inlåningsränta.

Anledningen till de framförda kraven var givetvis uppfattningen att de i kraft varande reglerna icke kunde anses tillfredsställande. En sådan uppfattning äger alltfört sin giltighet. Härför talar bl. a. andra lagutskottets utlåtande nr 13/1962, vari fastslås att återlånereglerna inte i alla avseenden är helt ändamålsenliga.

Det nuvarande återlånesystemet har nu fungerat under 3 år. Det torde därför finnas erfarenhetsunderlag i tillräcklig omfattning att lägga till grund för en utredning kring de problem som aktualiseras i samband med återlåning enligt de riktlinjer som skisserats ovan.

En anpassning av återlånereglerna till de framställda kraven är ägnade att tillgodose inte minst den mindre och medelstora företagsamheten. Det är framför allt inom denna kategori av företag som kapitalproblemet är verkligt akut i dagens läge, trots den förbättring som utan tvivel satt in på kreditmarknaden.

Den mindre företagsamhetens verkliga problem f. n. hänför sig till försörjningen med riskvilligt kapital. Ett företags kreditvärdighet avgöres i icke ringa grad av storleken på företagets riskkapital. Om möjligheterna att bygga upp ett riskvilligt kapital i företagen beskäres, vilket tvivelsutan blivit följderna för det stora flertalet mindre och medelstora företag av dagens skatte- och avgiftspolitik, försämras företagens möjligheter att erhålla krediter efter konventionellt mönster. Därmed försvagas också förutsättningen för företagen att effektivt tillgodose de ökade krav på rationalisering och konsolidering som konkurrensutvecklingen ställer dem inför.

Den risk som en viss del av ett företags kapital alltid måste bära i en ekonomi grundad på marknadshushållningens principer, dvs. en ekonomi som vi alltjämt har här i landet, tvingas av omständigheterna att finna andra bärare. Detta är nödvändigt för det ekonomiska framåtskridandet. Kapital av typen "återlånekapital", om vilket här är fråga, måste följaktligen i högre grad ikläda sig denna roll till dess att en allmän lösning av det riskvilliga kapitalets problem åstadkommits. En sådan lösning måste ske på grundval av dels principen om att diskrimineringen av det enskilda frivilliga riskkapitalet upphör för att i stället premieras, dels principen att riskkapitalet sprides på så många enskilda som möjligt. Målsättningen bör vara att engagera alla medborgare.

Det är mot bakgrund av detta läge som kravet på återlån utan bankmässig säkerhet måste ses.

Kravet på ackumulering av flera års inbetalda pensionsavgifter tillgodoser främst de mindre företagens intressen. Storleken av de för ett enda år inbetalda avgifterna uppgår i vad avser ett mindre företag i regel icke till så betydande belopp att återlån varje år ter sig rationellt. Däremot torde en rätt till ackumulering under förslagsvis 5 år medföra en annan värdering och ett annat utnyttjande av denna kreditmöjlighet. En ökning av återlånerätten till 75 % av inbetalda avgifter har samma syftemål.

I detta sammanhang förtjänar det påpekas att återlånen som finansieringsmetod erhåller allt större betydelse allteftersom avgifternas storlek ökas. I motsvarande mån undandrages nämligen det riskvilliga kapitalet företagets disposition, och det är därför av växande betydelse för företagen att få rätt till återlån av detta kapital, vilket då helst bör fylla i stort samma funktion som före inbetalningen till pensionsfonden, nämligen riskbärens.

Effektiva finansieringsmöjligheter måste ges i den hårdnande ekonomiska miljö som för närvarande växer fram ute och hemma. Kraven på konkurrenskraft genom kvalitet och kostnadsbesparande rationaliseringar växer sig allt starkare. Dessa krav kan endast uppfyllas till priset av investeringar i tidsenliga och moderna produktions- och distributionsanläggningar. De föreslagna åtgärderna tillgodoser en del av det kapitalbehov som dessa investeringskrav förorsakar. Starka skäl talar således enligt vår uppfattning för att en utredning kring de berörda frågeställningarna snarast kommer till stånd. Vi är emellertid redan nu beredda att förorda förslag till sådan ändring av reglementet för allmänna pensionsfondens förvaltning att återlånerätt skall få ackumuleras under 5 år samt att återlån får ske till 75 procent av inbetalade avgifter.

Åberopande det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa

dels om förslag till sådan ändring av reglementet för allmänna pensionsfondens förvaltning att arbetsgivare medges rätt att för återlån få utnyttja de ATP-avgifter som inbetalats under loppet av de fem senast förflutna åren och att återlån skall få ske t. v. med 75 % av inbetalade avgifter;

dels ock om en utredning rörande återlånerätten och det återlånade kapitalets riskbärande under beaktande av de i motionen framförda synpunkterna.

Stockholm den 15 januari 1963

Hans Nordgren

Hans Wachtmeister

Gösta Darlin

Bo Turesson